

مددکاری اجتماعی دانشگاه

در کار با گروه های
گوناگون دانشجویی

تالیف:

دکتر فاطمه جعفری
عفت محمدامینی

با همکاری:

مرتضی شیری

אשר נאמר
ואשר נאמר

مددکاری اجتماعی دانشگاه در کار با گروه‌های گوناگون دانشجویی

تالیف:

دکتر فاطمه جعفری
عفت محمد آمینی

با همکاری: مرتضی شیرینی

طراحی و گرافیک:

مرتضی شیرینی

آدرس: خیابان شانزده آذر - خیابان ادوارد براون - پلاک ۱۵ -
مرکز مشاوره دانشگاه تهران

نوبت چاپ: چاپ اول / شهریور ۱۴۰۰

تیراژ: الکترونیکی

فهرست مطالب

مقدمه.....	۱
مشکلات اقتصادی دانشجویان.....	۱
راه‌های شناسایی دانشجویان دارای مشکلات اقتصادی.....	۷
نحوه مداخله و اقدام جهت رفع یا کاهش مشکلات.....	۸
پیگیری دانشجویان دارای مشکلات اقتصادی.....	۹
مشکلات حقوقی دانشجویان.....	۱۲
مشکلات آموزشی دانشجویان.....	۱۷
مشکلات روان‌شناختی دانشجویان.....	۲۱

با اشاره بر روی هر کدام از موضوعات
فهرست به صفحه مربوطه منتقل می‌شوید

با اشاره بر گزینه بازگشت به فهرست
در هر صفحه‌ای که قرار داشتید می‌توانید
به فهرست مطالب منتقل شوید

مقدمه

مددکاران اجتماعی در مراکز مشاوره دانشجویی با مشکلات مختلفی روبه‌رو می‌شوند و یا به‌عبارتی دانشجویان با مشکلات مختلف به مراکز مشاوره دانشجویی مراجعه می‌کنند. مشکلاتی که بر کارکردهای مختلف دانشجویان اعم از آموزشی، روانی، و مانند آن تأثیر گذاشته و مانع از عملکرد مؤثر آنها شده است. در این نوشتار کوشش می‌شود مروری بر انواع مشکلات شایع دانشجویی صورت گیرد.

مشکلات اقتصادی دانشجویان

مشکل اقتصادی در دانشجویان به معنای محدودیت و ناکافی بودن منابع مالی جهت برآورده کردن نیازها و خواسته‌های آنهاست، به‌گونه‌ای که دانشجویان در تأمین نیازهای آموزشی، معیشتی، مسکن (هزینه خوابگاه)، درمان و

مانند آن با مشکل روبه‌رو می‌شوند. در واقع مشکل اقتصادی

از مسائل زمینه‌ساز در ایجاد بحران برای دانشجویان و منجر به مسائل گوناگون روان‌شناختی، تحصیلی، اجتماعی، قضایی و مانند آن می‌شود. تجربه فعالیت‌های عملی در مراکز مشاوره دانشجویی نشان داده است شماری از دانشجویان، با وجود توانایی و استعداد قابل توجه در زمینه تحصیلی به دلیل مشکلات اقتصادی و عدم امکان تأمین حداقل نیازهای ضروری خود، با افت تحصیلی مواجه می‌شوند و یا در برخی از موارد از تحصیل بازمی‌مانند. بنابراین با توجه به اهمیت این موضوع، یکی از حوزه‌های مهم فعالیت مددکاران اجتماعی دانشگاه مشکلات اقتصادی دانشجویان است. در این خصوص مددکاران اجتماعی به شناسایی، ارزیابی، برنامه‌ریزی، مداخله در جهت رفع و یا کاهش مشکلات اقتصادی دانشجویان اقدام می‌کنند که در ادامه به چگونگی و طبقه‌بندی دانشجویان دارای مشکلات اقتصادی پرداخته می‌شود:

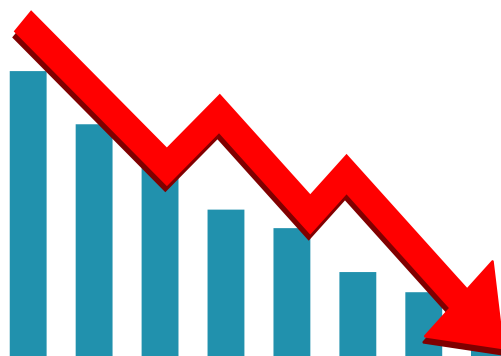
طبقه‌بندی دانشجویان دارای مشکلات اقتصادی

در زمینه مشکلات اقتصادی دانشجویان می‌توان طبقه‌بندی‌های متفاوتی ارائه داد که در اینجا به دو طبقه‌بندی پرداخته می‌شود:

۱- طبقه‌بندی چهارگانه و کلی از دانشجویان دارای مشکلات اقتصادی

در این طبقه‌بندی، دانشجویان به چهار طبقه تقسیم می‌شوند:

گروه اول: دانشجویانی که جهت تأمین هزینه‌های دانشگاه و زندگی روزمره خود نگرانی مالی دارند، اما کارکردها و رفتارهایشان به دلیل نگرانی مالی تغییر نمی‌کند، یعنی

درگیر بدهی‌های زیاد و یا فعالیت در کارهای پرریسک نمی‌شوند. این گروه از «استراتژی سازگاری هیجان‌مدار» بهره می‌گیرند.

گروه دوم: دانشجویانی که نگرانی مالی دارند و تا حدی بر عملکردشان تأثیر می‌گذارد. آن‌ها نگرانی مالی خود را گزارش می‌کنند و کاریابی و قرض از دیگران را بررسی می‌کنند. این گروه «استراتژی سازگاری مشکل‌مدار» را

انتخاب می‌کنند.

گروه سوم: دانشجویانی که نیاز مالی دارند و نگرانی مالی را تا حد متوسط تجربه می‌کنند. این گروه از دانشجویان به دلیل مشکلات مالی خود در فعالیت‌ها شرکت نمی‌کنند، بیشتر در جست‌وجوی کار هستند و اعتقاد دارند که نگرانی مالی بر کارکرد آموزشی آن‌ها تأثیر گذاشته است.

گروه چهارم: دانشجویانی هستند که مسائل مالی تأثیر قابل توجهی بر عملکرد آن‌ها دارد، در فعالیت‌ها شرکت نمی‌کنند، نمی‌توانند وسایل کمک‌آموزشی تهیه کنند و دچار افت آموزشی می‌شوند.

۲- طبقه‌بندی دوگانه بر پایه مشکلات اقتصادی و وضعیت تحصیلی دانشجویان

در این خصوص می‌توان دانشجویان دارای مشکلات اقتصادی را به دو گروه اصلی تقسیم نمود:

- ➔ دانشجویان دارای مشکلات اقتصادی با شرایط تحصیلی نامطلوب
- ➔ دانشجویان دارای مشکلات اقتصادی با شرایط تحصیلی مطلوب

دانشجویان دارای مشکلات اقتصادی با شرایط تحصیلی مطلوب افرادی هستند که از نظر تحصیلی یکی از شرایط زیر را دارند:

- ♦ در رشته‌های فنی و علوم پایه دارا بودن معدل حداقل ۱۶ و در رشته‌های علوم انسانی معدل حداقل ۱۷
- ♦ عدم مشروطی در ترم‌های تحصیلی
- ♦ ارتقای معدل کل به میزان حداقل ۲ نمره
- ♦ دارای شرایط استعداد درخشان مطابق با آیین‌نامه دانشگاه

از سویی دانشجویان دارای مشکلات اقتصادی با شرایط تحصیلی مطلوب افرادی هستند که از نظر خانوادگی، اجتماعی و تحصیلی دارای برخی از ویژگی‌های زیر هستند:

- ♦ فقدان و یا نبود مؤثر والدین (فوت، طلاق و یا متارکه والدین، ازکارافتادگی یا زندانی بودن پدر یا ترک خانواده توسط پدر و مانند آن).
- ♦ اشتغال سرپرست خانوار در مشاغل کم‌درآمد، اشتغال غیررسمی و یا فقدان اشتغال سرپرست خانوار و ناتوانی در تأمین هزینه‌ها.
- ♦ ابتلای دانشجو به مشکلات روان‌شناختی و روان‌پزشکی و ناتوانی در تأمین هزینه‌های درمان.

- ♦ ابتلای دانشجو به مشکلات جسمانی مانند بیماری‌های خاص (سرطان، ام‌اس، صرع و مانند آن) و ناتوانی در تأمین هزینه‌های درمان.
- ♦ بیماری یک عضو یا اعضای خانواده و هزینه‌های درمانی ناشی از آن که امکان حمایت مؤثر از دانشجو توسط خانواده مقدور نباشد.
- ♦ عدم توانایی در پرداخت شهریه دانشگاه و خوابگاه، خرید وسایل کمک‌آموزشی و کتاب.
- ♦ امکانات اقتصادی محدود خانواده جهت تأمین نیازمندی‌های مربوط به تغذیه، پوشاک و مانند آن برای دانشجو.
- ♦ تحت پوشش سازمان‌های حمایتی، مانند کمیته امداد امام خمینی (ره)، سازمان بهزیستی.
- ♦ مشکل در تهیه جهیزیه یا هزینه ازدواج.

دانشجویان دارای مشکلات اقتصادی با شرایط تحصیلی نامطلوب

این گروه از دانشجویان نیز مانند گروه اول از نظر پایگاه اجتماعی ممکن است شرایط مشابهی داشته باشند، با این تفاوت که از نظر تحصیلی شرایط مطلوبی نداشته و

دچار افت تحصیلی، مشروطی، افزایش سنوات و مانند آن می‌شوند.

۲ راه‌های شناسایی دانشجویان دارای مشکلات اقتصادی

شناسایی دانشجویان دارای مشکلات اقتصادی از راه‌های گوناگونی صورت می‌گیرد و به بیان دقیق، این **مسئولیتی** است که تمام اعضا و واحدهای مختلف دانشگاه نسبت به آن تعهد داشته و در صورت شناسایی این گروه از دانشجویان، مطلوب است آن‌ها را به منابع تعریف‌شده در دانشگاه معرفی کنند.

در ادامه به برخی از راه‌های شناسایی این گروه از دانشجویان پرداخته می‌شود:

- ✓ معرفی و ارجاع از طرف همکاران مرکز، کارکنان، مسئولین و اعضای هیئت‌علمی دانشگاه.
- ✓ مراجعه شخصی دانشجو به مرکز مشاوره (خود - معرف).
- ✓ مراجعه یکی از اعضای خانواده و تقاضای مساعدت برای دانشجو.

✓ معرفی توسط سایر دانشجویان و یا دانشجویان همیار سلامت روان دانشگاه

✓ شناسایی از طریق طرح‌های پایش سلامت روان، شناسا (بازگویی فعال به‌ویژه در خوابگاه‌ها) و سایر فعالیت‌های شناسایی مددکاران اجتماعی.

نحوه مداخله و اقدام جهت رفع یا کاهش مشکلات

۳

مددکاران اجتماعی دانشگاه بر حسب منابع مالی تعریف‌شده دانشگاه و سایر منابع شناسایی شده می‌توانند در زمینه مشکلات اقتصادی، خدماتی به شرح زیر ارائه دهند:

✓ پرداخت کمک موردی در خصوص هزینه‌های روزمره از قبیل شارژ کارت تغذیه دانشجویی، بن خرید کتاب و مانند آن از طریق منابع موجود در مرکز مشاوره.

✓ معرفی دانشجویان واجد شرایط به مؤسسات و نهادهای حمایتی مورد تأیید داخل و خارج دانشگاه (طبق هماهنگی و توافقات قبلی) جهت دریافت کمک‌هزینه (بورسیه) تحصیلی، ضمن تأکید بر اصول

رازداری حرفه‌ای و حفظ کرامت انسانی دانشجویان.

✓ برقراری تفاهم‌نامه با مؤسسات مالی و یا بانک‌ها (از طریق مسئولین دانشگاه) و معرفی دانشجویان واجد شرایط جهت دریافت وام قرض‌الحسنه برای تأمین شهریه تحصیلی.

✓ برقراری ارتباط مستقیم با نیکوکاران و خیرین معتمد و معرفی دانشجویان دارای مشکلات اقتصادی بر اساس اصول رازداری حرفه‌ای و حفظ کرامت انسانی آن‌ها.

✓ معرفی دانشجویان دارای مشکلات اقتصادی (متقاضیان کار دانشجویی) به بخش‌های گوناگون دانشگاه جهت انجام کار دانشجویی.

✓ معرفی دانشجویان دارای مشکلات اقتصادی (متقاضیان کار دانشجویی) به بخش‌های شناسایی‌شده و تأییدشده مراجع دانشگاهی در خارج از دانشگاه.

پیگیری دانشجویان دارای مشکلات اقتصادی

۴

مددکاران اجتماعی دانشگاه بر پایه ارزیابی به‌عمل‌آمده از دانشجویانی که مشکلات اقتصادی دارند، طبق ارزیابی و مداخله‌های انجام‌شده، با هدف حفظ کارکردهای دانشجو و اطمینان از ثبات نسبی وضعیت اقتصادی وی، پیگیری‌های

مربوطه را به شرح زیر انجام می‌دهند:

- ♦ پایش وضعیت تحصیلی دانشجو در پایان هر نیم‌سال تحصیلی .
- ♦ ارتباط با دانشجو در بازه‌های زمانی گوناگون جهت پیگیری وضعیت اقتصادی وی و در صورت تشدید مشکلات اقتصادی دانشجو در اثر حوادث غیرمترقبه از قبیل بلایای طبیعی (سیل و زلزله و...) و یا بروز مشکلات جسمی و بیماری.
- ♦ ارتباط با خانواده دانشجو جهت پیگیری وضعیت او و تکمیل اطلاعات در صورت ضرورت.

نمونه‌ای از مشکلات اقتصادی

مشخصات فردی و خانوادگی:

سعید، دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد، اهل شهرستان پاوه، مجرد، مادر خانه‌دار و پدر متوفی، دارای یک خواهر کوچک‌تر که در دوره عقد است و یک برادر خردسال.

بیان مشکل از زبان مراجع:

پدر دانشجو در سال جاری فوت شدند و به دلیل مشکلات

مالی خانواده، هزینه مراسم ترحیم ایشان با قرض از اطرافیان تهیه شده که طلبکاران برای دریافت طلبشان از خانواده درخواست مکرر دارند و خانواده دانشجو به دلیل شرایط پیش‌آمده و نداشتن منبع درآمد مناسب، در حال حاضر در بازپرداخت بدهی با مشکل جدی مواجه شده است.

بررسی پیشینه مشکل:

دانشجو از دوره کارشناسی به دلیل مشکلات اقتصادی تحت حمایت واحد مددکاری اجتماعی قرار داشته است. وی روند تحصیلی مناسبی داشته و در مقطع کارشناسی ارشد با سهمیه استعداد درخشان پذیرفته شده است. در سال‌های گذشته پدر دانشجو در ایام تابستان به جمع‌آوری گیاه ثعلب از بیابان‌های اطراف شهرستان و فروش آن اقدام می‌کرده و در ایام زمستان به کارگری مشغول بوده و دانشجو نیز در ایام فراغت از تحصیل، همراه پدر مشغول به کار بوده است. در سال جاری به دنبال فوت پدر، و از آنجا که دانشجو پسر ارشد خانواده است، مسئولیت‌های خانواده به‌ویژه تأمین اقتصادی آن‌ها بر عهده اوست.

اقدامات مددکار اجتماعی:

– قرار دادن مجدد دانشجو در لیست حمایتی و معرفی به مؤسسه حمایتی خارج از دانشگاه که از دوره کارشناسی

تحت حمایت آن قرار دارد.

– ارسال گزارش به بنیاد حامیان دانشگاه جهت مساعدت در خصوص هزینه‌های اخیر دانشجو و خانواده به دلیل فوت پدر.

– ارائه بسته‌های خواروبار در برخی از ایام سال.

– رایگان کردن ژتون غذای دانشجویی.

مشکلات حقوقی دانشجویان

دانشجویان ممکن است به دلایل مختلف با مشکلات قانونی و قضایی مواجه گردند و به تبع آن پیامدهای مختلف فردی، خانوادگی، تحصیلی، شغلی و مانند آن را تجربه کنند. در این شرایط، دانشجویان نیازمند دریافت

مشاوره و راهنمایی در خصوص مشکلات قانونی خود خواهند بود که مددکار اجتماعی می‌تواند با استفاده از منابع موجود در داخل دانشگاه (معرفی دانشجو به دفتر حقوقی دانشگاه، مشورت با اساتید دانشکده حقوق و...) و یا منابع خارج دانشگاه که مورد تأیید باشد، جهت راهنمایی این گروه از دانشجویان اقدام نماید.

از جمله مشکلات حقوقی و قضایی که دانشجویان ممکن است با آن‌ها روبه‌رو شوند عبارت است از:

- ♦ تجاوز به حریم خصوصی دانشجو از قبیل هک کردن گوشی، ایمیل و مانند آن (از بین رفتن امنیت سایبری) و یا اینکه دانشجو نسبت به دیگری به این جرایم سایبری اقدام کرده باشد.

- ♦ ایجاد مزاحمت و تهدید برای دانشجو یا اقدام یک دانشجو به ایجاد مزاحمت یا تهدید دیگران (رفتار دانشجویی مخاطره‌آمیز)

- ♦ فعالیت‌های غیرقانونی دانشجو از قبیل خرید و فروش و یا نگهداری مواد مخدر و مانند آن.

- ♦ تجربه خشونت‌های جنسی (تجاوز) و یا تعرض به

وی در محیط داخل یا خارج دانشگاه. برخی دانشجویان از چگونگی گزارش وقایع خشونت‌بار و نحوه دسترسی به خدمات، اطلاع کافی نداشته و یا در صورت آگاهی، به دلیل نگرانی از برچسب خوردن و انگ و سایر بازدارنده‌های فردی و اجتماعی از پیگیری خشونت وارد شده خودداری می‌کنند.

- ◆ مشکلات امنیتی و اطلاعاتی دانشجو و یا فعالیت دانشجو در این زمینه‌ها.
- ◆ سرقت از دانشجو.
- ◆ مشکلات حقوقی مربوط به طلاق، وراثت و مانند آن.

L E G A L P R O B L E M S

نقش مددکار اجتماعی دانشگاه در خصوص مشکلات حقوقی دانشجویان

مددکاران اجتماعی دانشگاه در زمینه مشکلات حقوقی دانشجویان و با توجه به ماهیت مسئله، می‌توانند در نقش‌های ارزیاب، مدافع، مشاور، میانجی‌گر و کارگزار

ایفای نقش کنند. مددکاران اجتماعی در زمینه مشکلات حقوقی و قانونی دانشجویان با روش‌های زیر مداخله و یا پیگیری می‌کنند:

- ♦ مصاحبه با دانشجو، ارزیابی شرایط و مشکلات دانشجو، ارائه راهکارهای مناسب و راهنمایی در خصوص نحوه استفاده از منابع موجود در داخل و خارج دانشگاه به منظور رفع مشکل دانشجو (نقش مشاور و ارزیاب).
- ♦ همراهی مددکار اجتماعی در موارد خاص و ضروری با دانشجو و حضور در جلسات دادگاه (در صورت عدم امکان استفاده از سایر منابع داخل و خارج دانشگاه) و صحبت با قاضی یا بازپرس پرونده، به منظور حمایت از دانشجو (نقش مدافع).
- ♦ ارتباط با مسئولین بخش‌های گوناگون دانشگاه از قبیل امور دانشجویی، حراست و دفتر حقوقی دانشگاه جهت مداخله و یا پیگیری مشکل دانشجو (نقش میانجی‌گری).
- ♦ ارجاع دانشجویان به نهادها، مؤسسات و منابع حمایتی داخل یا خارج دانشگاه (نقش کارگزار).

نمونه‌ای از مشکلات حقوقی دانشجویان

مشخصات فردی و خانوادگی:

پیام، بیست و چهار ساله، متأهل، اهل مرند.

بیان مشکل از زبان مراجع:

دانشجو در خوابگاه متأهلین دانشگاه با همسر خود درگیر شده و اقدام به ضرب و شتم می‌کند و همسرش از وی شکایت می‌کند.

بررسی پیشینه مشکل:

دانشجو و همسر وی به صورت سنتی و بدون شناخت و آگاهی لازم سه سال پیش با هم ازدواج کرده‌اند. خانواده دانشجو که ساکن یکی از روستاهای محروم شهرستان هستند، به دلیل مشکلات اقتصادی جدی، توانایی حمایت مؤثر از وی را نداشته و دانشجو از ترم اول ورود به دانشگاه تحت حمایت واحد مددکاری اجتماعی بوده است. او همچنین به دلیل مشکلات روان‌شناختی، تحت نظر متخصصین مرکز مشاوره قرار داشته است. با توجه به سابقه مکرر درگیری وی با همسرش، در اتفاق اخیر و به دنبال تشدید اختلافات، دانشجو همسرش را با کمر بند کتک زده و در کمد اتاق حبس می‌کند که با مداخله همکاران اداره خوابگاه

از بروز اتفاقات احتمالی و بحرانی بعدی جلوگیری شده و پس از آن همسر وی طی مراجعه به کلانتری، از دانشجو شکایت کرده و به پزشکی قانونی مراجعه می‌نماید.

اقدامات مددکار اجتماعی:

- ارزیابی کامل شرایط دانشجو و همسر وی.
- مشاوره و مصاحبه با زوجین و راهنمایی لازم در زمینه اقدامات ممکن جهت رفع مشکل
- مراجعه به کلانتری و پیگیری وضعیت پرونده زوجین.
- ارجاع زوجین به درمانگران مرکز مشاوره از جمله مشاور خانواده و همچنین مشورت با دفتر حقوقی دانشگاه با توجه به تبعات قانونی آن.
- پیگیری وضعیت انضباطی دانشجو از طریق ارتباط با همکاران شورای انضباطی.

مشکلات آموزشی دانشجویان

مشکل آموزشی نوعی مسئله ایجاد شده برای دانشجو در حین تحصیل اوست که به دلیل **عدم همخوانی شرایط با قوانین آموزشی دانشگاه** ایجاد می‌شود. با توجه به اینکه دانشجو از زمان ورود به دانشگاه و حتی قبل از

پذیرش، بر اساس قوانین آموزشی، مورد سنجش و ارزیابی قرار می‌گیرد، همواره تمام فعالیت‌های تحصیلی وی با این قوانین سنجیده می‌شود و ملاک موفقیت یا عدم موفقیت وی در دوره تحصیل، همخوانی یا عدم همخوانی شرایطش با این قوانین است. از طرف دیگر از آنجا که

مشکلات فردی، خانوادگی و اجتماعی، به صورت مستقیم یا غیرمستقیم بر وضعیت آموزشی دانشجویان تأثیرگذار است، اطلاع از قوانین آموزشی و راهکارهای

مناسب جهت راهنمایی دانشجویان در این خصوص می‌تواند از اهمیت و ضرورت بسزایی در مسیر مشاوره و یا پیگیری وضعیت دانشجو، برخوردار باشد.

با توجه به اینکه در مراکز مشاوره دانشجویی، یکی از مشکلات عمده دانشجویان مراجعه‌کننده، مسائل آموزشی و تحصیلی است، مددکاران اجتماعی دانشگاه نقش مهمی در ارائه مشاوره و راهنمایی و پیگیری وضعیت تحصیلی دانشجویان و رفع موانع موجود خواهند داشت. **مددکاران اجتماعی جهت ارائه مشاوره‌های دقیق و مؤثر، به اطلاع از قوانین آموزشی به صورت کلی و همچنین دانشگاه محل**

خدمت خود نیاز دارند تا در مواقع لزوم بتوانند راهنمایی مؤثری در خصوص مشکلات آموزشی دانشجویان داشته باشند. در واقع می‌توان گفت مددکاران اجتماعی دانشگاه در خصوص مشکلات آموزشی دانشجویان می‌توانند در نقش مشاور و ارزیاب ظاهر شوند و پس از بررسی شرایط دانشجو، راهکارهای ممکن را جهت رفع مشکل او ارائه نموده و پیگیر امور تحصیلی‌اش باشند.

نحوه مداخله و یا اقدام در مشکلات آموزشی دانشجویان

مددکاران اجتماعی در خصوص ارزیابی، مداخله و پیگیری مشکلات آموزشی دانشجویان، می‌توانند اقدام به راه‌های گوناگونی نمایند:

- ♦ ارائه مشاوره به دانشجویان در خصوص مشکلات آموزشی و راهکارهای موجود جهت رفع آن.
- ♦ پیگیری وضعیت تحصیلی دانشجویان در بازه‌های زمانی گوناگون جهت پایش شرایط دانشجو و پیشگیری از شدت یافتن یا تکرار مسائل آموزشی وی و در صورت نیاز معرفی یا ارجاع به متخصصین مربوطه در مرکز مشاوره.

♦ مشاوره و یا تماس با خانواده دانشجو (در صورت ضرورت و با هماهنگی دانشجو) و جلب همکاری و حمایت آن‌ها با هدف بهبود وضعیت دانشجو و رفع مشکلات موجود.

♦ حضور در جلسات کارگروه تخصصی مرکز مشاوره و همچنین مشورت با متخصصین و همکاران مرکز مشاوره در خصوص مشکلات دانشجو و نحوه مداخله و اقدام در جهت رفع مشکل وی.

♦ ارتباط با مسئولین آموزشی دانشکده و یا دانشگاه (در صورت ضرورت) با هدف کمک به رفع مشکل آموزشی دانشجو و ارائه گزارش‌های تخصصی در زمینه شرایط دانشجو.

نمونه‌هایی از مشکلات آموزشی:

دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد به دلیل بروز مشکلات حقوقی و قضایی و حبس در زندان، چندین ترم متوالی از روند تحصیل دور بوده و با مشکل محرومیت از تحصیل مواجه شده است.

دانشجوی مقطع کارشناسی که ساکن خوابگاه است، به دلیل بروز و شدت مشکلات روان‌شناختی دچار افت

تحصیلی و مشروطی‌های پی‌درپی شده است. دانشجوی مقطع دکترا به دلیل فوت پدر و سوگ ناشی از آن، موفق به ثبت‌نام نشده و به دلیل وقفه در ارائه پروپوزال با مشکل ادامه تحصیل مواجه شده است.

مشکلات روان‌شناختی دانشجویان

سازمان جهانی بهداشت، سلامتی را وضعیتی کامل از نظر رفاه جسمانی، روانی و اجتماعی تعریف کرده است، و نه صرفاً عدم بیماری یا ناتوانی. در این تعریف و در وضعیت سلامت، افراد و گروه‌ها هم قادر به تأمین نیازها و خواسته‌های خود و هم قادر به سازگاری با محیط خواهند بود. بنابراین سلامتی تنها به عنوان ویژگی افراد در نظر گرفته نشده و شامل ارتباط آن‌ها با محیط نیز می‌شود. در این میان سلامت روان نیز نقش مهمی برای افراد، خانواده و اجتماع ایفا می‌کند و از عوامل تعیین‌کننده رفاه افراد است. افرادی که از سلامت روان برخوردار هستند قادرند به وضوح فکر کنند، مشکلات زندگی خود را حل کنند، بهره‌وری داشته باشند، روابط رضایت‌بخش با دیگران برقرار کنند، احساس آرامش داشته و توانایی کمک

به دیگران و جامعه را داشته باشند. به عبارت دیگر، آنها قادرند از ظرفیت‌های شناختی، عاطفی و ارتباطی خود استفاده مطلوب داشته باشند.

سلامت روان شامل موضوعات زیر است:

- * یکپارچگی و تعادل اجتماعی، زیستی و روان‌شناختی
- * کیفیت زندگی و رفاه
- * رشد و خودشکوفایی
- * سازگاری مؤثر فردی
- * روابط متقابل افراد، گروه‌ها و اجتماع

مددکاران اجتماعی دانشگاه با طیفی از مشکلات روان‌شناختی و مسائل مرتبط با سلامت روان دانشجویان روبه‌رو هستند، از جمله اختلالات اضطرابی، مشکلات ارتباطی، انواع تروما، اختلالات شخصیت، بحران‌های زندگی، تعارض‌های خانوادگی، افکار و رفتارهای خودآسیب‌رسان و مانند آن. مشکلاتی که در صورت عدم مداخله مؤثر و به‌موقع، بازدارنده‌ای در جهت ایفای کارکردهای روزانه دانشجویان خواهند بود، از همین رو مددکاران اجتماعی دانشگاه نقش مهمی در مداخله در خصوص مشکلات روان‌شناختی دانشجویان دارند. لازم به ذکر است **مددکاران اجتماعی در مسائل مربوط به حوزه سلامت روان به تعامل عوامل مختلف زیستی، روان‌شناختی، خانوادگی و اجتماعی باور دارند**، بنابراین به هر یک از این مؤلفه‌ها در ارزیابی‌های خود خواهند پرداخت.

مددکاران اجتماعی در زمینه مشکلات روان‌شناختی و مسائل مربوط به سلامت روان دانشجویان می‌توانند نقش‌ها و

وظایف گوناگونی در مراکز مشاوره دانشجویی ایفا کنند،
مانند:

* فراهم نمودن خدمات برای دانشجویان، دارای مشکلات روان‌شناختی تا با چالش‌های زندگی مواجه شده و به حدی از ثبات برسند.

* حفظ کارکردهای روزانه (شغلی، آموزشی، زندگی).

* حفظ زندگی تأثیرگذار.

* توانایی سازگاری با فشارهای زندگی و کاهش نشانگانی چون خشم، ناامیدی و مانند آن.

* پیگیری مراقبتی به‌ویژه در موارد حاد مشکلات روان‌شناختی (یک تکنیک «مدیریت خطر» و «مدیریت مراجع»).

* ارجاع دانشجو به سایر متخصصین و درمانگران در مرکز مشاوره.

* هم‌فکری با سایر اعضای تیم درمان در ارائه طرح درمانی مناسب.

* تسهیل مداخلات.

* آموزش روانی به دانشجویان در مورد آگاهی بیشتر از ماهیت مشکلات روان‌شناختی و همچنین درمان‌های

دارویی و روان‌شناختی.

* افزایش خودمراقبتی و قدرت‌بخشی در دانشجویان.

* تسهیل گروه‌های حمایتی، به این معنی که مددکار اجتماعی از طریق تشکیل و اداره گروه‌های حمایتی قادر به افزایش کارکردهای دانشجویان باشد.

مددکاران اجتماعی دانشگاه در حوزه مسائل مرتبط با سلامت روان، رویکردی یکپارچه و جامع دارند، بدین معنی که در خصوص مشکلات روان‌شناختی دانشجویان، به زمینه‌های زیستی، روان‌شناختی، خانوادگی و اجتماعی آن‌ها توجه داشته و در طراحی و اجرای برنامه‌های کمکی و یا مداخلات خود، تأثیر این عوامل را مد نظر قرار می‌دهند.

نمونه ای از مشکلات روان‌شناختی دانشجویان:

مشخصات فردی و خانوادگی:

سعید، بیست‌پنج‌ساله، دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد، تک‌فرزند.

بیان مشکل از زبان مراجع:

دانشجو عنوان می‌کند به دلیل مشکل تحصیلی و مشروطی، از ترم اول به مرکز مشاوره مراجعه کرده است.

بررسی پیشینه مشکل:

دانشجو از دوره کارشناسی به دلیل مشکلات روان‌شناختی به صورت پراکنده به مرکز مشاوره مراجعه داشته، ولی روند درمان را به طور منظم ادامه نداده و پس از ورود به مقطع کارشناسی ارشد، به دلیل ۲ ترم مشروطی جهت مساعدت تحصیلی مراجعه کرده است. والدین دانشجو در جریان مشکلات وی قرار دارند، ولی همکاری و حمایت لازم را در این خصوص ندارند. طی بررسی صورت‌گرفته به نظر می‌رسید علائم بیماری وی شدت یافته و همراه با هذیان و گزند و آسیب است. بعد از قرار گرفتن تحت نظر روان‌پزشک، به دلیل عدم همکاری درمانی لازم پس از چند جلسه، به بستری در بیمارستان توصیه صورت گرفت.

اقدامات مددکار اجتماعی:

- مصاحبه با دانشجو و ارجاع به روان‌پزشک جهت شروع مجدد درمان

- مشورت با روان‌پزشک دانشجو در خصوص شرایط بیماری وی

- صحبت با والدین در خصوص بستری دانشجو و راهنمایی جهت اقدامات مورد نیاز

- ارتباط مستمر با دانشجو و والدین جهت پیگیری روند درمان (follow-up care)

مددکاری اجتماعی دانشگاه

در کار با گروه‌های گوناگون
دانشجویی

شهر یور ۱۴۰۰